

א אין המלך נלחם תחלה אלא על מלחמת מצוה. ואיזו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מצר שבא עליהם.

(כמאמר הלכות מלכות פ"ב סי' ק"ה)

אנו מסתכלים בדורות הראשונים, המסופרים בתורה; בנביאים ובכתובים אותם הדורות שהיו עסוקים במלחמה — והם הם הגדולים שאנו מתיחסים אליהם בידידות וגדולת-קודש. הננו מבינים, שהויק הנשמתי הוא היסוד: אותו מעמד-העולם, שהלך במרוצתו או, שהיתה המלחמה כליכך נחוצה בו, הוא גרם להופיע את אלה הנשמות, שהרגשתן הפנימית בתוכן שלם היתה. מלחמת קיומם, קיום האומה, מלחמת ד' היתה בהכרה פנימית. עיזוים היו ברוחם וידעו בעמק החשך לבחור בטוב ולסור מן הרע, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע. כשאנו מתבוננים אליהם, הננו, בכל ההופעה הרוחנית שאנו כל-כך שוקקים לה, משתוקקים לאמוצם, לכח-החיים החטוב והגבוש, האיתן והמוצק, ששכן בקרבם, ומתוך תשוקה זו, כחנו הרוחני מתאמץ וכח-גבורתנו מתעדן, ואותן הנשמות החזקות חוזרות לחיות בנו כימי עולם.

(אורח חיים פ"א סי' ק"ה)

טן מי האיש הירא ורך

הלבב [נ] כמשמעו שאין בלבו כוח לעמוד בקשרי המלחמה. ומאחר שיכנס אדם בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל ייחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשב לא באשתו ולא בכניו אלא ימחה זכרם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה: וכל המתחיל לחשב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה. שני אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם: ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו, ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו הרי זה כמי ששפך דמי הכל שני ולא ימס את לבב אחיו כלבבו. והרי מפורש בקבלה ארוך עושה מלאכת יי רמיה וארוך מונע חרבו מדם: וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעו רעה ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא. שני כי עשה יעשה יי לאדוני בית נאמן כי מלחמות יי אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך מימך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך:

(כמאמר הלכות מלכות פ"ב סי' ק"ה)

יד. חומת יריחו שנבלעה, והא נפלה דכתיב ותפול החומה תחתיה, כיון דפותיה ורומיה כי הדדי ניהו משום הכי אבלעה בלועי. המלחמה הראשונה שנלחמו ישראל בכבוש הארץ העיקרית, מלחמת יריחו, הוצרכה להיות לה ערך ציור כללי, על יחש ההסמך על הנס עם חריצות והשתדלות של עצמה וגבורה, שגם אלה הם משמשי תקומת האומה הדרה וכבודה, ועם זה כל שאיפותי הרמות בגאון ד'. ע"כ היתה ההוראה, שאמנם רק בזה המצב יצדק ההעזר בניסים, במקום שאין יד ההשתדלות וגבורת אדם מגעת שם, ע"ז ויעילו הניסים, להודיע כי ד' אתנו, וגם במקום שכבר פס כל עזר מצד הטבע תשועת ד' תשגיבנו.

וההסמך על ניסים באופן כזה, מוסיף רוח אומץ וגבורה, ומקנה עז נפש עם שלימות בטחון ואמונה בצור ישעינו יתברך שמו. אמנם במקום שגבורה וחריצות גבורי מלחמה תוכל להגיע למסרת החפץ, חלילה להתרפות בבטחון ניסי. בטחון כזה מביא מורך לב ועצלות ושקיעת רוח הגבורה, שהוא חסרון לאומי גדול מאד. ע"כ בחומת יריחו אם היתה הכבישה הניסית ע"י נפילה שהוא דבר שאפשר להעשות כזאת גם ע"י חריצות וגבורה בהמשך זמן, אז לא היתה מתבארת יפה מקום שימוש הניסים בהתקומה הלאומית. אמנם כאשר נבלעה, הבליעה היא פעולה ניסית שאי אפשר לה להעשות כ"א בנס ובידי שמים, למדנו צורת הניסים ושימושם הראוי, שעלינו לקנות עליהם רק במקום קוצר יד ההשתדלות והחריצות הלאומית. אבל במקום שאפשר ע"פ אופנים מוסריים נאותים לחלץ כח ולעמוד בעצה וגבורה לתשועתנו הלאומית, חלילה לנו שיחלישו זכרון הניסים את גבורתנו הכללית. ופותיה ורומיה, המבואר שהיה בודאי בתכלית החזק, חזק הרחב גרם שאי אפשר הי להפילה ע"י כל אבני קלע וכריים¹ הנהוגים במלחמה טבעית. הרום הי ג"כ גדול עד שאי אפשר הי גם לגבורים היותר מצויינים בגבורתם הגופנית לדלג שור ולהבקיע באופן זה אל העיר. ובמקום שאולת יד הגבורה הגופנית והמעז הזיני, שהוא כולל הכוחות הטבעיים הדרושים לתקומת לאם. כח הגוף וכשרון חכמה ומחשבה, שראשיתה תודע בחכמת חרש וחושב², בעת לחם שערים³ בכלי משחית להשתמש בהם להגדיל העצמה במקום שהגבורה הגופנית הפשוטה כבר אולת ידה. רק במקום שאלה הכללים של התגבורת העצמית וענפיהם התלויים בהם לא יוכלו להועיל, אז יראה לנו צור ישראל חסדו להושיענו באורח נס ופלא, כאמור⁴ "ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע".

(עין איה סיכות פ"ב סי' ק"ה)

מסירות-הנפש לדברים עליונים וקדושים הלא היא השייכות הפנימית והמהותית המוחלטת אליהם, שהיא מתגלית לפי רוממות ערכו של אדם, שהיא מהוה את תוכן חייו וקובעת את מבנהו הפנימי וקיומו. מדה גדולה ונאדרה זו הלא היא מזדהה עם אותה המעלה העליונה של דבר במ ועסוק במ לשם עצמם, של ההתמלאות וההשתייכות וההתעצמות של כל האישיות באותם הענינים וכל חייה וממשיותה בהם. מדה זו הלא היא גם מזדהית עם זו סגולתם של ישראל שהם מצווים על קידוש השם, "ונקדשתי בתוך בני ישראל"¹⁷, וקיום מצוה זו של קידוש השם אם בהזדמנות מצבים כאלה של שלשת הדברים החמורים מכל התורה, עבודה-זרה, גילוי עריות ושפיכות-דמים, שהם ביהרג ואל יעבור¹⁸, או במלחמת מצוה שהיא לכתחילה גם על מנת ליהרג, — כל עיקר קיומה של מצוה זו, המגלה את ערך החיים ואת תוכן קיומם, הלא הוא המשך וענף אחד של קידוש-השם אשר בכל מהלך החיים של האדם מישראל, גם עד לגבול החיים והמוות של "שויתי ד' לנגדי תמיד"¹⁹ וב"בכל דרכיך דעהו"²⁰.

(למשבות יראת ה' ויראת ה' יראת ה')